

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Президент Національного університету
«Києво-Могилянська академія»

Сергій КВІТ
«19» травня 2026 р.

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ІСПИТУ

для здобуття ступеня магістра
за спеціальністю **В12 «КУЛЬТУРОЛОГІЯ ТА МУЗЕЄЗНАВСТВО»**
(галузь знань: В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»;
освітньо-наукова програма: «Могилянські культурологічні студії»)

Схвалено
Вченою радою
факультету гуманітарних наук
(протокол № 11 від «14» травня 2026 р.)

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Фаховий іспит за спеціальністю **B12 «Культурологія та музеєзнавство»** (освітньо-наукова програма «**Могілянські культурологічні студії**») передбачений «Правилами прийому на навчання до Національного університету «Києво-Могілянська академія» в 2026 році» для тих вступників, які вступають для здобуття ступеня магістра за спеціальними умовами вступу відповідно до п. 84 розділу V Правил прийому.

Фаховий іспит за спеціальністю B12 «Культурологія та музеєзнавство» (освітньо-наукова програма «**Могілянські культурологічні студії**») має за мету з'ясування рівня професійних компетенцій, теоретичних знань і практичних навичок абітурієнтів з культурології, теорії та історії культури, музеєзнавства, культурної спадщини, сучасних культурних практик та гуманітарних студій; визначення їхньої готовності до засвоєння відповідної освітньо-наукової програми магістерського рівня.

Фаховий іспит за спеціальністю **B12 «Культурологія та музеєзнавство»** для вступу на освітньо-наукову програму «**Могілянські культурологічні студії**» проводиться очно в НаУКМА у формі тестування. Єдиною платформою для проведення тестування визначено DistEdu, відеозапис проведення випробувань має бути здійснено з використанням програм Teams або Zoom. Відеозапис фахового випробування надсилається на е-пошту, яку визначить Приймальна комісія, для подальшого збереження у хмарному сховищі. Результати тестування з платформи DistEdu буде завантажено співробітниками Центру електронної освіти в хмарне сховище для подальшого зберігання.

Загальна кількість тестових завдань – 20.

Тривалість виконання тесту – 60 хв.

Зразок тестового завдання

Яке з наведених тверджень найбільш точно відповідає функціоналістському підходу Броніслава Маліновського до культури?

- a) Культура є системою знаків і текстів, що потребують інтерпретації.
- b) Культура формується через боротьбу соціальних класів та ідеологій.
- c) Культура є цілісною системою, елементи якої задовольняють базові потреби людини та суспільства.
- d) Культура є проявом колективного несвідомого та архетипів.

II. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Теорія культури

1. Культурологія як наука та навчальна дисципліна, місце культурології в системі гуманітарного знання.
2. Культурологія в концепції Леслі Вайта (Leslie White).
3. Британські Cultural Studies: основні імена, підходи та проблематика.
4. Методологія аналізу культури Реймонда Вільямса (Raymond Williams): культура як спосіб життя.
5. Концепція Іммануїла Валлерстайна (Immanuel Wallerstein): світ-система та парадоксальність розвитку культур.
6. Структуралістський підхід до вивчення культури.
7. Постструктуралістичні концепції інтерпретації текстів культури.
8. Семіотичні концепції аналізу культури.

9. Антропологічні та функціональні концепції культури (Б. Маліновський, А. Кребер та ін.).
10. Психоаналітичні концепції культури: З. Фройд та його послідовники.
11. Концепція «аналітичної психології» Карла Густава Юнга (Carl Gustav Jung).
12. Теорії Жака Лакана (Jacques Lacan) у культурологічних студіях.
13. Постмодерністська ситуація в гуманітарному знанні у визначенні Ж.-Ф. Ліотара (Jean-François Lyotard).
14. Аналіз феномену постмодерну в концепції Фредріка Джеймсона (Fredric Jameson).
15. Критика постмодерну Жана Бодріяра (Jean Baudrillard).
16. Межі понять «масова культура» і «популярна культура».
17. Концепція людини культури Аласдера Макінтайра (Alasdair MacIntyre): естет, менеджер, терапевт.
18. Форми символічного виключення в культурі: концепція «парії» Ханни Арендт (Hannah Arendt).
19. Підходи до розуміння повсякденності в теорії культури.
20. Концепції часу в гуманітарних студіях: підходи Франсуа Жюльєна (François Jullien).

Історія культури

21. Архітектура трипільської культури: підходи, дискусії.
22. Скіфський звіриний стиль як модель світу стародавніх кочовиків.
23. Урбаністичні та державотворчі феномени Доколумбових цивілізацій (на вибір).
24. Античний тип культури. Порівняння грецької та римської ментальності.
25. Специфіка давньокитайської меритократії (на прикладі системи державних іспитів).
26. Елліністичний Схід як приклад цивілізаційного взаємообміну культур Сходу та Заходу.
27. Софія Константинопольська як репрезентація імперської величі «золотої доби» Юстиніана.
28. Нова релігійна свідомість і культура пізньої античності. Ранне християнство та античний культурний спадок.
29. Соціокультурні зміни при переході від античності до середньовіччя, релікти античності.
30. Велика схизма церков 1054 р.: причини та культурні наслідки.
31. Візуальне мистецтво в системі релігійного культу на прикладі європейської готики: особливості архітектурної конструкції, спіритуалізм та чуттєвість скульптури.
32. Народна культура середньовіччя, дві моделі репрезентації культури низів (карнавал і магія).
33. Вчена культура середньовіччя, середньовічні інтелектуали.
34. Традиційна імператорська Японія: основні культурно-цивілізаційні відмінності зрілого сьогунату від доби Хейян.
35. Творчість Омара Хайяма: підстави для звинувачень митця з боку ортодоксів та спростування їх з позицій суфізму.
36. Концепт ренесансної культури в європейській історичній науці, історіографія ренесансної культури.
37. Культурний зміст поняття «Ренесанс», ключові відкриття та новації у образотворчому мистецтві.
38. Політична культура на українських теренах у XVI–XVII ст.: формування засад етнокультурної ідентичності українців, уявлення української еліти про належний державний устрій та ключові права і свободи.

39. Роль національних Академій мистецтв у XVII–XVIII ст. та їх вплив на формування культурного поля Європи.
40. Естетичні засади українського бароко. Єдність етичного та естетичного в культурі українського бароко (на прикладах з царини художньої культури).
41. Культурно-історична епоха Просвітництва, зміни європейської свідомості XVIII ст. Характеристика національних варіантів Просвітництва.
42. Європейська візуальна експансія: колоніалізм, імперіалізм, орієнталізм в живописі XIX століття.
43. Архетипна природа мислення та мовлення Тараса Шевченка (основні образи, використані Шевченком на прикладі одного чи декількох творів поета).
44. Пошуки нових засобів виразності та початок формальних експериментів у образотворчому мистецтві кін. XIX – поч. XX ст: імпресіонізм, сецесія, постімпресіонізм.
45. «Паризька школа»: основні напрямки образотворчого мистецтва модернізму.
46. Український авангард 1900–1930-х років як суспільно-політичне та мистецьке явище.
47. Дисидентський рух в Україні як культурницьке та суспільно-політичне явище (на прикладі діяльності одного з відомих представників руху «шістдесятників»).
48. Характерні риси постмодернізму в візуальному мистецтві.
49. Сучасне образотворче мистецтво як важлива складова соціокультурного простору, функції і роль мистецтва та постаць мистця в європейській культурі.

Музезнавство та культурна спадщина

50. Історичні типи музейного ставлення до речей. Домузейні форми нагромадження та використання історико-культурних цінностей.
51. Музей як соціокультурний інститут: основні функції та форми діяльності музею.
52. Наукові концепції музею: дитячий музей, екомузей, «інтегрований музей», ліричний музей, музей як культурний центр, музей як «третє місце».
53. Музей у контексті сучасних демократичних та суспільних практик.
54. Музеефікація пам'яток як напрям музейної діяльності та охорони культурної спадщини.
55. Принципи та способи музеефікації: скансен, екомузей, сайт-музей.
56. Методи побудови музейної експозиції (на прикладі музеїв м. Києва).
57. Особливості розвитку європейської моделі музею.
58. Особливості виникнення та розвитку музеїв у США.
59. Особливості розвитку музеїв у постколоніальних країнах. Проблема реституції культурних цінностей та колоніальних надбань європейських музеїв.
60. Музей, культурна пам'ять і політика репрезентації минулого в сучасному суспільстві.

III. ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ

Основна:

Культурологія: Могилянська школа: колективна монографія / під ред. М. О. Собуцького, Д. О. Короля, Ю. В. Джулая. Київ : Видавець Олег Філюк, 2018. 297 с.

- Культурологія: Навчальний посібник / Нац. ун-т "Києво-Могилянська академія"; Авт. Б. О. Парахонський, О. І. Погорілий; Упоряд. О. І. Погорілий, М. А. Собуцький. Київ: КМ Академія, 2003. 316 с.
- Основи культурології: опорний конспект лекцій: навч. посіб. / уклад.: Овчаренко А. О., Самойленко Л. Я., Ткаченко В. П. ; за ред. Овчаренко А. О., Самойленко Л. Я., Ткаченко В. П. 2-е вид., Черкаси: ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2016. 424 с.
- Івашина О. О. Загальна теорія культури: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Національний ун-т "Києво-Могилянська академія". К. : ВД "Києво-Могилянська академія", 2008. 215 с.
- Герчанівська П. Е. Культурологія: Навч. посіб. для дистанційного навчання / За ред. В. І. Панченко. 2-ге вид., випр. і доп. К.: Університет «Україна», 2006. 323 с.
- Олійник О. Культура як спосіб життя і методологія аналізу культури: концептуальний підхід Р. Вільямса. *Культурологічна думка*. 2012. № 5. С. 48–56.
- Соловйова Г. С. Історія становлення та теоретична спадщина Франкфуртської школи (1930-1960). *Гілея: науковий вісник : Збірник наукових праць / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова (Київ), Українська Академія Наук (Київ)*. Київ, 2004. С. 415–421.
- Кисельов О.С. Релігія, пам'ять та історія: концепція Йосефа Єрушалмі та її критика. *Практична філософія*. 2020. №2 (№76). С. 122–127.
- Барт Р. Від твору до тексту (перекл. Ю.Гудзь). Незалежний культурологічний часопис «І». 1990. число 4 / березень. URL: <https://www.ji.lviv.ua/n4texts/bart.htm>
- Павленко Ю. В. Історія світової цивілізації. Соціокультурний розвиток людства: навчальний посібник. Київ: Либідь, 2001. 360 с.
- Степико М. Т. Буття етносу. Витоки, сучасність, перспективи. Київ : Знання, 1998. 250 с.
- Еліаде М. Священне і мирське... / пер. з нім., фр., англ. Р. Кьорен, В. Сахно. Київ: Основи, 2001. 59 с.
- Вайдакер Ф. Загальна музеологія : Посіб. ; пер. з нім. В. Лозинського, О. Лянг, Х. Назаревич. Львів : Літопис, 2005. 632 с.
- Салата О. О. Основи музеєзнавства: навчально-методичний посібник. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. 164 с.
- Сторі Дж. Теорія культури та масова культура : вступний курс. Харків: Акта, 2005. 337 с.
- Ліндсей Дж. Коротка історія культури. В 2-х томах: Пер. з англ. В. та Л. Герасимчуків. К.: Мистецтво, 1995. Т.2. 256 с.
- Чумаченко Б. М. Вступ до культурології античності. Київ, 2009. 174 с.
- Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посібник / Керівник авт. колективу Л. Т. Левчук. 3-те вид., перероб. і доп. Київ: Либідь, 2000. 520 с.
- Фартинг С. Історія мистецтва від найдавніших часів до сьогодення / За загальною редакцією Стівена Фартінга; пер. з англ. А. Пітик, К. Грицайчук, Ю. Єфремов, Ю. Сироїд, О. Ларікова Х. : Віват, 2019. 576 с.
- Шевнюк О. Л. Історія мистецтв: навч. посіб. К. Освіта України, 2015. 453 с.
- Попович М. В. Нарис історії культури України. К.: «АртЕк», 1998. 728 с: іл.
- Історія українського мистецтва : у 5 т. Київ : Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАНУ, 2008.
- Еко У. Історія європейської цивілізації (серія). Харків, 2016–2022.

Додатково:

- Alexander E., Alexander M., Decker J. *Museums in Motion* (3rd ed.). London: Rowman & Littlefield, 2017. 391 p.
- Bennett T. Making Culture, Changing Society. The perspective of 'culture studies'. *Cultural Studies*. № 21(4-5). P. 610–629.
- Colbey P. *Semiotics for Beginners*. Cambridge, 1997. 178 p.

- Steele T. The Emergence of Cultural Studies: Adult Education, Cultural Politics and the "English" Question. London, 1997. 217 p.
- Williams R. The Sociology of Culture. Chicago: The University of Chicago Press, 1995. 247 p.
- Абрамович С. Д. Культурологія: Навчальний посібник. К.: Кондор, 2005. 352 с.
- Абрамович С.Д., Чикарькова М.Д. Світова та українська культура. Навчальний посібник. Львів: Світ, 2004. 344 с.
- Багацький В.В., Кормич Л.І. Культурологія: історія і теорія світової культури ХХ століття: Навч. посібник. К.: Кондор, 2004. 304 с.
- Беньямін В. Вибране. Львів: Літопис, 2002. 214 с.
- Бойлен А. Візуальна культура. К.: ArtHuss, 2021. 208 с.
- Брюховецька Л.І. Кіномистецтво: навч. посіб. для студ. вищ. навч. Закл. К.: Логос, 2011. 391 с.
- Вебер М. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика [Текст] / М. Вебер ; пер. О. Погорілий. К. : Основи, 1998. 534 с.
- Герчанівська П. Е. Культура в парадигмах ХХ – ХХІ ст.: монографія. Київ: НАКККіМ, 2017. 378 с.
- Герчанівська П. Е. Культурологія: термінологічний словник. К., 2015. 439 с.
- Гірц К. Інтерпретація культур : вибрані есе; пер. з англ. Н. Комарова. К. : Дух і Літера, 2001. 542 с.
- Давимука С. А. Екосистема мистецтва: наукові засади становлення та сучасні практики: монографія / ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів, 2021. 581 с.
- Дюбі Ж. Доба соборів. Мистецтво та суспільство 980-1420 років / Ж. Дюбі. К.: «Юніверс», 2003. 320 с.
- Історія європейської ментальності / За ред. Петера Дінцельбахера / Переклав з нім. Володимир Кам'янець. Львів: Літопис, 2004. 720 с.
- Культурологія: теорія та історія культури. Навч. посіб. Видання 3-тє, перероб. та доп. / За ред. І. І. Тюрменко. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 370 с.
- Лебединська І.В. Ідентичність і культура. Досвід психологічної інтерпретації. К.: Золоті ворота, 2012. 278 с.
- Семіотичний аналіз явищ культури: Монографія К., Інститут філософії імені Г.С. Сковороди НАН України, 2021. 396 с.
- Сучасна культурологія: актуалізація теоретико-практичних вимірів: колективна монографія. / За загал. ред. проф. Ю. С. Сабадаш; редактори-укладачі: проф. Ю. С. Сабадаш, проф. І. В. Петрова. Київ: Видавництво Ліра-К, 2019. 308 с.
- Тиводар М. Етнологія: Навч. посібн. Львів: Світ, 2004. 624 с.
- Юрій М. Ф. Історія світової та вітчизняної культури: Навчальний посібник. К.: Дакор, 2007. 456 с.

IV. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання тестових завдань за спеціальністю В12 «Культурологія та музеєзнавство» (освітньо-наукова програма «Могилянські культурологічні студії») здійснюється за 200-бальною шкалою (0–200 балів); при цьому кількість балів за правильну відповідь на одне тестове завдання становить 10 балів. Загальна кількість тестових завдань — 20. У випадку, якщо результати фахового іспиту за 200-бальною шкалою становлять менше 100 балів (0–99 балів), абітурієнт вибуває з конкурсного відбору на спеціальність В12 «Культурологія та музеєзнавство» (освітньо-наукова програма «Могилянські культурологічні студії»).

Голова фахової атестаційної комісії

П.Е.Герчанівська